

Reprezentari ale demonilor in arta italiana

Cultura greco-romana, specifica Antichitatii clasice, incepuse sa evolueze in urma transformarilor de ansamblu petrecute in Imperiul roman, intre altele si datorita influentei din ce in ce mai puternice a crestinismului. Daca la inceput existau unii crestini intransigenti care sustneau ca toate achizițiile culturale pagine sunt lipsite de valoare, pe masura ce crestinismul atingea elitele s-a conturat concepta care permitea valorificarea celor mai de seama elemente ale culturii clasice.

Italia medievala se dezvolta in mare masura diferit de tarile nordice, flamande sau Franta. Mostenirea antica a reprezentat si in aceasta perioada, e drept ceva mai putin decat in Renastere, un permanent punct de reper care i-a ajutat pe artistii Italiei sa rezolve diferit de alte state europene anumite probleme de ordin stilistic. Deasemenea in Italia se resimte profund inflenta vecinilor bizantini, mai ales in pictura. Artă italiana in perioada medievala este asadar o interesanta impletire intre inovatie, antichitate si elemente bizantine, crestine.

Ca aproape in toate marile epocii ale istoriei artei, Italia semneaza cu brio si in Istoria Artei medievale. Nume precum Giotto, Cimabue, Simone Martini, Niccolo si Giovanni Pisano sunt doar cateva dintre numele care au facut istorie in trecento-ul italian. Artele plastice se dezvolta in paralel cu creatia literala si filosofica. Clasici ai literaturii universale, precum Boccaccio si Dante semneaza cele mai cunoscute scrieri medievale (Decameronul; Divina Comedie)

Si societatea italiana evolueaza diferit de cea a celorlalte state europene. Daca ciuma si frica de Apocalipsa sperie intreaga Europa, in Italia (trecand peste crizele papalitatii) este liniste.

Oamenii (in special cetatenii marilor orase) isi duc viata fara framanari majore ca in Anglia sau Franta. Imaginea de ansamblu este aceea a unui stat echilibrat, care a reusit sa depaseasca cu brio marile crize provocate de ciuma sau de conflicte religioase. Ieronim traduce Biblia (Vulgata) care trebuia sa fie accesibila tuturor, astfel in Italia se creeaza constiinta religioasa crestina (intiparita in mentalul colectiv si cu "ajutorul" Ichizitiei, care ardea pe rug orice individ considerat eretic).

O data cu constiinta divina a aparut in mentalul colectiv si constiinta raului. Oamenii se tem de Apocalipsa, de Judecata de apoi, de existenta demonilor si a Infernului. "Evul mediu se confrunta cu o frumoasa reprezentare a diavolului" Ceea ce pentru noi are valoare estetica deosebita, formele sub care sunt infatisate fortele raului, pentru societatea medievala era terifiant. Mesajul transmis era unul negativ, cu rolul de a-i inspaimanta pe oamenii. Fiinte hibride, strambe, cu un ranjet nebun intiparit pe fata, uneori cu coarne, alteori intrupat in animale care in semiotica crestina simbolizau demonii (sarpele sau monstii mancand oameni) sunt doar cateva dintre formele bestiarului medieval italian. Chiar daca mesajul este unul negativ, aceste reprezentari nu isi pierd fuctia estetica. Si nu ma refer aici la estetica uratului. De multe ori tinand cond de atentia cu care sunt realizati, demonii medievali, fiintele hibride au tot dreptul de a trece drept fumosi (luand conceptul de frumos ca proportie si armonie, nu sensul incetatenit astazi). "Frumusetea unei reprezentari sau a picturii se raporteaza la modelul sau, astfel ca nu doar prin sine aceasta este demna de lauda, asa cum se intampla cand i se aduc inchinaciunii chipul preacuviosului Nicola; ci

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

frumusetea se raporteaza in asa fel la modelul sau, incat frumuseti sa existe totusi si in modul de reprezentare, nu numai in ceea ce este infatisat in acea reprezentare. Astfel se pot descoperi intr-insa doua feluri de frumuseti, desi este de la sine inteles ca subiectul imaginii este unul singur. Pentru ca este limpede ca o imagine se considera frumoasa cand este bine-pictata, dar se considera frumoasa si cand il reprezinta bine pe cel care apare in acea imagine. Iar ca aceasta ar fi alt izvor de frumuseti rezulta din faptul ca una poate exista si fara cealalta; pentru acelasi motiv pentru care se spune ca reprezentarea diavolului este frumoasa cand infatiseaza bine spurcaciunea necuratului si deci imprumuta si ea la randul ei acea spurcaciune" .

Niccolo Pisano, realizeaza la Baptisteriul din Pisa un basorelief cu tema Judecata de Apoi pe una dintre cele 5 laturi ale Baptisteriului. Fetele raului sunt reprezentate in stanga jos sub forma unor oameni hidosi, inlantuiti. Aceeasi tema este reluata de Giovanni Pisano si Arnolfo di Cambio intr-un relief care aminteste de luptele centaurilor cu lapitii de pe sarcofagele medievale. Cei doi realizeaza "o imagine hieratica, cu Iisus tronand intre Apostoli, in timp ce jos se framanta omenirea cu efortul de a iesi din morminte, de a se ridica spre rai sau de a se opune diavolilor"

Un alt relief cu trimitere la demoni este realizat de Lorenzo Maitani in fatada catedralei din Orvieto. O serie de reliefuri reprezinta scene din Geneza, doua dintre ele avand ca tema centrala demonii. Primul este alungarea lui Lucifer si a cetelor de ingeri conduse de el din Rai. Un fel de "geneza" a diavolilor. Scena este reprezentata hieratic, si o data cu trecerea timpului se poate spune ceea ce reprezinta numai cu ajutorul scrierilor renastecentiste si de secol XVII. Inspitirea lui Adam si a Evei, deasemenea destul de prost pastrata lasa impresia "unui scenariu realizat prin stanci cristaline si prin arbusti, care se straduiesc sa evoce un spatiu tridimensional" Acelasi "memento mori", aceeasi amenintare cu moartea si ziua judecatii se intalnesc tot mai frecvent in tematica religioasa; intre altele in marile picturi murale ce decoreaza foisorul din Pisa. "Triumful mortii", realizat de un anonim, la cimitirul din Pisa este una dintre realizarile terifiante ale sculpturii italiene. Demonii sunt reprezentati printre oameni, fericiti, incoronati, conducand pamantul. Pare un sfarsit dureros si infricosator pentru omenire. "Un cortegiu vesel de curteni plecati la vanatoare se trezeste cu brusc in fata a trei sicrie; spre o societate care petrece in parc se napusteste in zbor genii mortii, intovarasit de demonii ciumei, lasand in urma lor mormane de cadavre, in timp ce saracii si infirmii implora in zadar mantuirea in iadul de pe pamant."

Sculptura este insa una dintre artele mai putin realizate si finisate in epoca medievala. Ea este subordonata arhitecturii, nu are structuri de sine-statoare ca in Antichitate sau Renastere. In schimb in trecento, renaste pictura. Nume precum Giotto, Duccio, Cimabue, Lorenzetti si lista ar putea continua se desprind de canoanele bizantine se rup de stilul mozaicistilor si creeaza figuri noi, moderne . "

"Noile lumini" s-au aprins in Italia centrala la inceputul secolului al XIII-lea si acesti lumini au "lumina" o Europa a carei cultura fusese in mare masura dominata de Franta, vreme de aproape 150 de ani. Si la fel de adevarat este ca acest rol al Trecento-ului Italian s-a limitat la pictura"

Primul mare pictor italian care rupe cu traditia bizantina, dand o forma noua picturii Italiene a fost

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Giotto. "Giotto, un florentin care nu s-a multumit sa imite lucrarile dascalului sau Cimabue (...). Dupa un studiul indelungat el i-a intrecut nu numai pe maestrii secolului sau ci si pe maestrii secolelor urmatoare. Dupa moartea lui arta a cazut din nou in timp de mai bine de un secol, intrucat toti imitau tablourile pictate de Giotto"

Giotto picteaza al fresco, cu foarte mare atentie la fiecare detaliu pe care il realizeaza. Este un pictor foarte "realist", incercand sa isi apropie cat mai mult imaginile de realitate "Cu ajutorul imaginatiei sale, Giotto vedea obiectele cu o precizie atat de mare, incat desenul acelora in tablouri este deosebit de expresiv" . Toate personajele pe care le relaizeaza parca sunt pe o scena a vietii, chiar daca uneori se departeaza putin de proportiile reale sau nu respecta intocmai legile perspectivei (s-a nascut prea devreme pentru a le cunoaste). "Arta lui Giotto ar putea fi caracterizata drept epica sau dramatica: figurile lui sunt tratate ca indivizi reactionand individual in raporturile dintre ei; chiar in scenele cu relativ numeroase personaje, el n-a incercat niciodata sa reprezinte multime" Probabil datorita realismului stilului sau si a deosebitei expresivitati, imaginea pe care o asociaza demonilor nu este una infricosatoare, malefica. Nu spun ca Giotto nu a realizat fiinte hibride, insa demonii lui seamana cu niste urangutani inaripati, cu coarne si creasta! In Izgonirea diavolilor din Arezzo , privorul are impresia a doua lumi diferite. Orasul este dominat de diavoli. Cei doi calugari franciscani simbolizeaza divinitatea, spatiu sacru; iar rugaciunile lor alunga diavolii care sunt reprezentati in zbor deasupra orasului toscan Arezzo. Aici, spre deosebire de Judecata de Apoi semnata tot de Giottola Padova demonii sunt reprezentati pe fuga, sprerati de forta divina.

Tema Judecatii de Apoi de la Padova a fost rezolvata de Giotto printr-o compozitie foarte complexa, plina de personaje umane, oarecum diferita de acel stil "ascetic" caracteristic lui Giotto. Scena este realizata intr-un mod nerealist, insa respecta textele Biblice, in dreapta Lui Iisus fiind asezati "cei drepti iar in stnga cei care merg in iad. "Apoi celor de la stanga Lui: duceti-va de la mine blestematilor, in focul cel vesnic care a fost pregatit diavolului si ingerilor lui" . Iadul lui Giotto este dominat de un Satana gras, cenusiu si cu coarne. In gura are un om, mancat pe jumatate, iar in mani altii (pe care probabil se pregateste sa-i manance). Ceilati demoni sunt reprezentati in forma unor fiinte hibride (e mult spus animale) de proportii umane, cu blana si coarne. Acesti demoni chinuie oamenii sau ii omoara. Oamenii din Iad (cei care inca sunt vii, nu au fost mancati sau omorati de demoni) sunt reprezentati fie spanzurandu-se fie cu figuri ingrozite , insa constiente de ceea ce li se intapla. Spre deosebire de alte reprezentari ale Judecatii, Giotto nu ii reprezinta pe oamenii care au ajuns in Iad ca pe niste nebuni, cu fete schimonosite si zambete exagerate pe fata. Figurile pastreaza o nota de realism dramatic, o constiinta a destinului lor. Flacarire iadului, redate printr-un fel de panglici rosu inchis, sangeriu nu iarta nimic in calea lor. Oameni si demoni sunt asri laolalta. Focul ucigator vine dinspre Iisus. Pe fudalul albastru inchis, aproape negru dezastrul provocat de demoni si de flacarile iadului pare infricosator. Giotto face o diferenta de cromatica intre scena iadului si ansablul Judecatii. Lumina de care se foloseste este lumina divina, simbolica care vine de la Iisus. Aceasta lumineaza intregul ansamblu mai putin Iadul, care este lasat intr-un inuneric frapant. Desi din punct de vedere tehnic, iadul nu este foarte anent realizat el reuseste sa transmita perfect mesajul pe care pictorul si-l propune. Privindu-l parca esti trimis in

Infernul lui Dante.

Alta reprezentare, o viziune insa diferita de Giotto este scena Judecatii de Apoi realizata de Pietro Cavallini de la Santa Cecilia. E drept se patreaza doar un mic fragment iar pare unde se presupune ca ar fi trebuit sa fie reprezentat Iadul a fost distrusa. "Desi pastrata fragmentar, imaginea acestui Hristos judecator inconjurat de cete de ingeri ilustreaza abilitatea lui Cavallini in redarea monumentalului: caracterul perfect frontal tine de traditia bizantina, in timp ce timbrul cromatic cald si jocul de cuvinte sunt nindoielnic novatoare" . Partea care s-a pastrat il reprezinta pe Iisus inconjurat de apostoli care asista ca acesori. "Pe langa incercarea de a varia atitudinile se remarca in aceasta pictura inlocuirea sistematica a valorilor liniare bizantine prin umbre nuanate menite sa modeleze fetele si costumele"

Desi o tema foarte importanta in iconografia crestina, Judecata de Apoi in pictura italiana nu pare a fi una dintre temele favorite in Trecento. De fapt nu Judecata de Apoi in mod special cat Iadul, demonii sau fortele raului in mod special. Si Ispitirile sunt destul de rare. Se pastreaza o Ispitare a lui Hristos realizata de Duccio. Reprezentarea inca pastreaza amprenta stilului bizantin (chipul fetei lui Iisus si fundalul acoperit de foita de aur). Desi se vad elemente inovatoare, cum ar fi perspectiva plonjata scena este bizantina in ansamblul ei. "Arta lui Duccio ar putea fi numita lirica: figurile lui sunt legate de emotii care le unificau in comuniunea unui sentiment aproape muzical" Demonul negru, de proportii umane nu este personalizat: nu are chip. Este reprezentat ca o fiinta hibrida, neagra, cocosata, cu gheare, aripi si coarne insa nu are acea nota personala pe care o au demonii lui Giotto. Poate si din cauza atitudinii: daca Giotto a reprezentat niste demoni invingatori, Duccio reprezinta demonul umilit de Iisus, alungat, invins. Total diferit de aceste doua forme este demonul realizat de Lorenzetti in Alegoria proastei guvernari. Aici nu mai avem de-a face cu obisuita imagine de fiinta fantastica; hibrida cu gheare si blana. Lorenzetti personifica demonul, ii da attribute umane. Pe un tron, undeva in afara scenei principale, plaseaza un om, imbracat in negru, cu coarne care supravegheaza ranzand posta guvernare. Acest demon este inconjurat de doua animale fantastice, un fel de tapi negri, pe care insa contextul in care au fost plasati ma face sa cred ca este vorba de fapt de alti demoni, slujitori ai demonului care sta pe tron.